

Η Διακυβέρνηση δια της Επικοινωνίας

Η επικοινωνιακή διαχείριση της τραγωδίας της 23^{ης} Ιουλίου στην Ανατολική Αττική απέδειξε πως η “διακυβέρνηση δια της επικοινωνίας” έχει τα όριά της.

Πριν από λίγα χρόνια, περιλάμβανα τη “διακυβέρνηση δια της επικοινωνίας” σε 14 “ιδιοτυπίες του ελληνικού δημόσιου μανάτζμεντ”, τονίζοντας τα εξής:¹

«Η επικοινωνία είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο της αποτελεσματικής διακυβέρνησης, αλλά η διακυβέρνηση δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική, όταν ασκείται με οδηγό τις ανάγκες της επικοινωνίας.»

Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας έχουν αρχίσει να ασκούν ηγεμονικό ρόλο στη διαμόρφωση των επιλογών του πολιτικού και του διοικητικού συστήματος, και ορισμένοι υπεύθυνοι πολιτικοί παράγοντες δίνουν την αίσθηση ότι έχουν ως οδηγό λιγότερο τους στρατηγικούς στόχους και τις πολιτικές επιλογές τους και περισσότερο την επικοινωνιακή εικόνα και τις δημοσκοπήσεις. Σχεδόν καθημερινά παραδείγματα προσφέρουν τα τηλεοπτικά απογευματινά δελτία των 8.

Από την άλλη πλευρά, όσοι ισχυρίζονται ότι η πολιτική δεν πρέπει να υποτάσσεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν δίκιο, αλλά πρέπει να αποδεχθούν ότι η επικοινωνία των πολιτικών και της δημόσιας διοίκησης με τους πολίτες είναι συστατικό στοιχείο της πολιτικής και του δημόσιου μανάτζμεντ.² Πρέπει να αποενοχοποιήσουμε τα επικοινωνιακά εργαλεία έτσι, ώστε να μην τα θεωρούμε “αποδιοπομπαίο τράγο”. Οι συστημικές σχέσεις “πολιτικού συστήματος – διοικητικού συστήματος – κοινωνίας” είναι αδύνατες χωρίς σύγχρονα και αποτελεσματικά επικοινωνιακά εργαλεία. Οι παραδοσιακές προσωπικές σχέσεις πολιτικών – πολιτών παίζουν πλέον μικρότερο ρόλο.

Συμπερασματικά, η επικοινωνία εμπεριέχεται στη διακυβέρνηση, αλλά δεν μπορεί η διακυβέρνηση να ασκείται με οδηγό την επικοινωνία.»

Μεταξύ αυτών των δύο προσεγγίσεων υπάρχει μια σαφής διαχωριστική γραμμή.

Οι πολίτες θέλουν από τους κυβερνήτες τους ενημέρωση σε ό,τι κάνουν σήμερα και σε ό,τι προγραμματίζουν για το αύριο, γιατί δεν αποδέχονται όσα σχεδιάζονται πίσω από κλειστές πόρτες. Ακόμη περισσότερο, θέλουν την αμφίδρομη επικοινωνία με τους θεσμούς εξουσίας, ώστε να εκφράζουν τη γνώμη τους για τις αποφάσεις που τους αφορούν. Ένα τμήμα της κοινωνίας

¹ Βλ. Μαϊστρος Π. (2009), *Τα τρία κύματα μεταρρυθμίσεων της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα [1975–2015+]*, Παπαζήσης, Αθήνα, σελ. 195–197. <http://p-maistros.gr/book.pdf>.

² Βλ. Α. Λιάκος (2002), *Η ιδεολογική ανακαίνιση*, στο Γ. Βούλγαρης, Ν. Διαμαντούρος, Α. Λιάκος, Δ. Παπούλιας, Ι. Στουρνάρας, *Η προοπτική του εκσυγχρονισμού στην Ελλάδα*, Καστανιώτης, Αθήνα, σελ. 56: «Στην ιδεοτυπική της διάσταση, η πολιτική από τέχνη διαχείρισης των συμφερόντων, τείνει να μετασχηματιστεί σε τέχνη διαχείρισης εικόνων του εαυτού και τρόπων του βίου».

μας είναι ευκολόπιστο και αποδέχεται θεωρίες συνωμοσίας, δηλαδή ότι για τα δεινά μας φταίνε πάντα κάποιοι άλλοι. Επίσης, αρκετοί πολίτες συγχωρούν τους πολιτικούς οι οποίοι τους δημιουργούν ψεύτικες ελπίδες, εάν οι πολιτικοί αυτοί τους πείσουν πως απατήθηκαν ή αυταπατήθηκαν.

Οι πολίτες όμως δεν αποδέχονται την ενημέρωση που παραποιεί ή αποσιωπά τα γεγονότα, εάν νιώσουν ότι επιχειρείται ο αποπροσανατολισμός τους. Δεν θέλουν τις επικοινωνιακές εκδηλώσεις που δεν περιέχουν αληθινό συναίσθημα αλλά μόνον επαγγελματική σκηνοθεσία.

Είναι δύσκολο να κυβερνηθεί ο λαός μας. Το αναπτυγμένο θυμικό ενός σημαντικού μέρους της κοινωνίας μας αποδέχεται τον λαϊκισμό ως “παραμυθία”. Δηλαδή, ως μια αναγκαία παρηγοριά, μια ωφέλιμη ανακούφιση από τη θλίψη και τον ψυχικό πόνο που του προκαλεί η σκληρή πραγματικότητα.³ Εάν όμως το λαϊκό συναίσθημα αντιληφθεί ότι ο λαϊκισμός των πολιτικών ηγετών του είναι “εργαλείο”, δεν τους απορρίπτει μόνο λογικά αλλά και συναισθηματικά. Διότι διαισθάνεται ότι η πολιτική επικοινωνία εργαλειοποιήθηκε και κλείνει τα αυτιά του απέναντι και στα πιάο περίτεχνα επιχειρήματα και στις πιάο επιτυχημένες σκηνοθετικά παραστάσεις, ιδίως εάν αυτές έχουν ξαναπαιχτεί. «Όποιος καεί στο χυλό φυσάει και το γιαούρτι».

Υπάρχουν όμως και κάποια παράδοξα της επικοινωνίας στο δημόσιο χώρο. Η συνειδητή σιωπή να είναι ηχηρότερη του δημόσιου λόγου. Όπως η αποχή από δηλώσεις και κριτική την οποία επέβαλε ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης στο κόμμα του, κατά τη διάρκεια του τριήμερου εθνικού πένθους που κήρυξε ο πρωθυπουργός, την οποία ακολούθησαν και τα υπόλοιπα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Με τον τρόπο αυτό, όχι μόνον επέδειξε σεβασμό απέναντι στους πληγέντες της τραγωδίας, αλλά στέρησε και από την κυβέρνηση έναν ενεργό πολιτικό αντίπαλο, που θα τη βοηθούσε στο πιγκ–πογκ απόδοσης ευθυνών, οπότε αυτή αναγκάστηκε να καταφύγει στις «οικιστικές στρεβλώσεις των προηγούμενων δεκαετιών».

Η κυβέρνηση έχασε την περασμένη εβδομάδα μια σπάνια ευκαιρία : Να συνομολογήσει ότι τέτοιες ασύμμετρες φυσικές απειλές υπερβαίνουν τη διοικητική ικανότητα του ελληνικού κρατικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας, εξαιτίας και των διαχρονικών ευθυνών των πολιτικών κομμάτων που κυβέρνησαν τον τόπο, περιλαμβανομένων των κομμάτων της σημερινής συγκυβέρνησης και των κομμάτων που συνέβαλαν από τη θέση της αντιπολίτευσης, δηλαδή τελικά του συνόλου του πολιτικού συστήματος. Και φυσικά να κάνει μια στροφή 90 μοιρών στο βασικό πολιτικό αφήγημά της και να προτείνει μια εθνική συνεννόηση για την οργάνωση της πολιτικής

---

³ Βλ. Μαϊστρος Π. *Μήπως ο λαϊκισμός είναι μια χρήσιμη «παραμυθία» για το λαό μας ;* 22/09/2015, Metarithmisi.gr.

προστασίας και ενδεχομένως μιας νέας «Επιχείρησης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης».⁴

Όσον αφορά τον εμπνευστή της επιτάχυνσης κατεδάφισης των αυθαιρέτων, παρότι είναι ένα θετικό μέτρο της δημόσιας οικιστικής πολιτικής, ιδιαίτερα με την επιλογή της προτεραιοποίησης, εάν τα κίνητρά του είναι κυρίως επικοινωνιακά, τότε κάνει τρία λάθη : 1^ο υπερτιμά τον αριθμό των πολιτών που θα εκτιμήσουν τη γενναιότητα των αρμόδιων πολιτικών παραγόντων, 2^ο υποτιμά τον αριθμό των πολιτών στους οποίους δημιουργεί ανασφάλεια από την απότομη μετάπτωση της κυβερνητικής πολιτικής της νομιμοποίησης στην κυβερνητική πολιτική της κατεδάφισης και 3^ο υποτιμά τον αριθμό των πολιτών που θα απαξιώσουν το εγχείρημα εάν συνοδεύεται από τηλεοπτικές κάμερες. Η ενσυναίσθηση και ο χρονισμός (timing) παίζουν καθοριστικό ρόλο και στην πολιτική.

---

⁴ Βλ. Μαΐστρος Π. *Για μια νέα «Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης»*, 30/07/2018, Metarithmisi.gr.